הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שו שז

מְקוֹמוֹת דְּלִתְרוּיְצָא בְּתָרָא מִצְוָה רַבָּה שְׁאנֵי. *) (תְּשׁלוּם דִּינִים הַשַּׁיְכִים לְעִנְיַן זֶה בְּסִימָן שְׁאַחֲרֵי זֶה).

שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ (נו) שֶׁהוֹצִיאוּ בְתּוֹ מִבֵּיתוֹ בְּשַׁבָּת לְהוֹצִיאָהּ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל, (יט) [יט] א]מִצְוָה לָשׁוּם לַדָּרָךְ פְּעָמָיו לְהִשְׁתַּדֵּל בְּהַצָּלָתָהּ, וְיוֹצֵא אֲפִלּוּ (נז) חוּץ לְשָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, וְאִי לֹא בָּעֵי, בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עָלָיו (נח) (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שכ״ח סָעִיף י״) *):

שז דִּינֵי שַׁבָּת הַתְּלוּיִם בְּדִבּוּר. וּבוֹ כ״ב סְעִיפִים:

א שבת קי״ג (ע״א). ב טור. ג טור בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פסו״ה ה״ב) וְתוֹסְפוֹת שָׁם (ע״ב ד״ה שלא).

א א]דַּבֵּר דָּבָר׳ (ישעיה נח יג), שֶׁלֹּא יְהֵא דִּבּוּרְךָ שֶׁל שַׁבָּת כִּדְבּוּרְךָ שֶׁל חֹל, ב]הִלְכָךְ אָסוּר לוֹמַר דָּבָר פְּלוֹנִי (ע) [א] (א) אֶעֱשֶׂה לְמָחָר, אוֹ סְחוֹרָה פְּלוֹנִית אֶקְנֶה לְמָחָר, ג]וַאֲפִלּוּ בְּשִׂיחַת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יד [יט] מִצְוָה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן ט״ז חוֹלֵק עַל הַנַּחֲלַת שְׁבָעָה (סי׳ פג), וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ל לג) כָּתַב לְהַקֵּל בְּאִסּוּר דִּרְבָּנָן. וְעַיֵּן שָׁם בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב בְּמִי שֶׁרוֹצֶה לְמָסֹר, וְזֶה הוֹלֵךְ לְמַעַן אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִמָּסֵר, אָסוּר לְחַלֵּל שַׁבָּת עַבּוּר זֶה, עַיֵּן שָׁם, וְנִרְאֶה שֶׁאִם הוּא וַדַּאי שֶׁיִּצְטָיֵל אֵין לְהַחְמִיר, שֶׁאַף אִם הוּא עִסְקֵי מָמוֹן יוֹכִל לְבוֹא לִידֵי נְפָשׁוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם זֶה עוֹשֶׂה מַעֲצָמוֹ, רֵישׁ סְפֵק אִם יִשְׁמַע, שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר הַנַּח לָהֶם מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין כו׳. וְלִכְתֹּב כָּתַב בְּשֶׁשָּׁה בְּצַעְקֵי מָמוֹן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, כָּתַב בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ ט) בְּשֵׁם דַּבְּנוֹ יְשַׁעְיָה הָרִאשׁוֹן לְאֶסְתֵּר, וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ״א דִּכְתִב שֶׁלָּהֶם דְּרַבָּנָן, הֵרֵי לְהּ שְׁכִיחַת דִּשְׁכִיחַת בְּמָקוֹם פְּסִידָא, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתוּב לְעֵיל סִימָן רמ״ד (ס״ה) בְּעִנְיַן זֶה. וְעַיֵּן בְּשֶׁאֵלַת יַעֲבֵ״ץ (ח״א) סִימָן (קס״ב) [קס״ז] כָּתַב שֶׁלְּהַבְטִיחַ בַּעַל סְפִינָה שֶׁיָּשׁ לוֹ בְּהּ סַךְ רַב, אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר, עַיֵּן שָׁם:

א [א] אֶעֱשֶׂה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) חוֹלֵק דְּלִכְרֹב מִצְוָה מֻתָּר, וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (סק״א). וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֶׁם שׁוּ״ת הַגַּ״ת (רשנות סי׳ קמו), עַיֵּן בְּשֶׁאֵלַת יַעֲבֵ״ץ (ח״א) סִימָן (קס״ב) [קס״ז] דְּהַאי גַּוְנָא, וְעַתָּה בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) בְּשֵׁם רַדְבַּ״ז (ח״ב אֲגַדָּה (שבת סי׳ כז). וּבְתַשׁוּבַת הַגַּ״ח (רשנות) סִימָן קמ״ו מַתִּיר מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹב אֵצֶל הָאִנָּס, וּבְשַׁבָּת נוֹדַע לוֹ שֶׁהָאִנָּס יֵלֵךְ מִן הָעִיר וְאִפְשָׁר שֶׁלֹּא יָשׁוּב עוֹד, מַתִּר לֵילֵךְ בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל עָלָיו אֵצֶל הַשַּׂר שֶׁיִּפְרָעֶנּוּ, עַיֵּן שָׁם. אָסוּר לַעֲבֹר נִכְסֵי רְאוּבֵן בְּיַד שִׁמְעוֹן. רַשְׁדַּ״ם חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן ק״ה:

בְּאוּר הֲלָכָה

שֶׁכָּתְבוּ עִבְרִית וַעֲדַיִן יְוָנִית וְכוּ׳, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתַב כָּל זֶה בְּפָרְדְּכֵי בְּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (סי׳ תחקנג) עַיֵּן שָׁם. הֵיוֹצֵא מִדְּבָרֵינוּ, דְּכָל הָרִאשׁוֹנִים אֲזְלִי בַּחֲדָא שִׁיטְתָּא כְּפִשְׁטָא דְּמִתְנִיתִין הַנַּ״ל דְּעַל כָּל כְּתָב וְכָל לָשׁוֹן חַיָּב, וְדִבְרֵי הָאוֹר זָרוֹעַ וְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין (אות ע) שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יוֹאֵל דְּעַת יְחִידָאָה הִיא, וְנִדְחֵית מִכָּל הָנֵי רַבָּוָתָא הַנַּ״ל. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ש״מ בְּפִרְטֵי מְגָרְדִים (א״א סק״י) שֶׁפִּישֵׁב קָצָת שִׁיטַת רַבֵּנוּ יוֹאֵל הַמּוּבָא בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת מַקֶּשְׁיַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּבְכָל לָשׁוֹן חַיָּב, וְדַחַק הַפְּרִי מְגַדִּים דְּהוּא יִפְרַשׁ הַמִּשְׁנָה דְּבְכָל לָשׁוֹן הֵינוּ רַק לְעִנְיַן הַלָּשׁוֹן לְבַד, אֲבָל גּוּף הַכְּתָב אֲפִלּוּ דְּבְעִינַן דַּוְקָא אַשּׁוּרִית, עַיֵּן שָׁם, וְלֹא רָאָה דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יוֹאֵל בַּעַל שִׁיטָה זוֹ הַמּוּבָא בְּאוֹר זָרוֹעַ, דְּמִפְרַשׁ שָׁם בְּהָרְיָא בְּכַוָּנָה בְּכָל לָשׁוֹן לְעִנְיַן גּוּף הָאוֹתִיּוֹת, וּמִרְבָּה בָּזֶה רַק יְוָנִי, וְעוֹד דְּמַאי שְׁנָא מִגִּשְׁיָן דִּכְתִיב בָּהּ יְכָתֵב׳ וּמוּכָח בְּגִשְׁיָן (ט״ו ע״ב) וְכֵן נִפְסַק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֲבָן הָעֵזֶר קכ״ו (ס״א) דְּנִכְתָּבֶת בְּכָל כְּתָב, וְהָכִי נָמֵי לְעִנְיַן שַׁבָּת, וְכֵן״ל בְּשֵׁם כָּל הָרִאשׁוֹנִים. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה מֵהַדּוּרָא תִּנְיָנָא (או״ח) סִימָן ל״ג, שֶׁגַּם הוּא כְּתַב כִּדְבָרֵינוּ שֶׁכָּל כְּתָב הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְסִיּם שֶׁעַל כָּל פָּנִים הָאוֹר זָרוֹעַ הוּא יָחִיד בְּדָבָר, וְלֹא מְצִינוּ לוֹ חָבֵר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֹא יַזְכִּיר סְכוּם מִקָּח: **יד (נו) שֶׁהוֹצִיאוּ בִתּוֹ.** אַרְחָא דְּמִלְּתָא (מד) נָקֵט, וְהוּא הַדִּין אַחַר רַשָּׁאי לְחַלֵּל שַׁבָּת כְּדֵי לְהַצִּילָהּ מֵהָאסוּר הַגָּדוֹל, (מה) וְכָל זֶה מַיְרֵי שֶׁהוֹצִיאוּהָ אֵינָם יְהוּדִים מִבֵּיתוֹ בְּאָנֹס, וְעַל כֵּן הִתִּירוּ לוֹ לָשׁוּם לַדָּרָךְ פְּעָמָיו לְהַצִּילָהּ, דְּקִיְמָא לָן אִם אֵינוֹ פּוֹשֵׁעַ חַיָּב לַעֲשׂוֹת אִסּוּרָא זוּטָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה חֲבֵרוֹ אִסּוּרָא רַבָּא, אֲבָל אִם פָּשְׁעָה, אֵין לוֹ לְאָבִיהָ לְחַלֵּל שַׁבָּת עֲבוּרָהּ, דְּאֵין אוֹמְרִים לוֹ לָאָדָם חֲטָא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה חֲבֵרְךָ. (מו) וְדַוְקָא בְּאִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל בְּאִסּוּר (מז) דְּרַבָּנָן דַּעַת הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק לג) דַּיֵּשׁ לְהָקֵל לַעֲבֹר כְּדֵי לְהַצִּילָהּ: **(נז) חוּץ לְשָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת.** הֵינוּ, אַף דַּיֵּשׁ בָּזֶה אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא לְאֵיזֶה פּוֹסְקִים. (מח) וְהוּא הַדִּין אִם יִצְטָרֵךְ לְחַלֵּל שַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה בְּאֵיזֶה מל״ט מְלָאכוֹת, גַּם כֵּן שַׁפִּיר דָּמֵי, דְּכֵאֲשֶׁר תָּמִיר אֶת הַדָּת לְגַמְרֵי תְּחַלֵּל שַׁבָּת וְתַעֲבֹד עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים כָּל יָמֶיהָ, וְאִם הוּא יְחַלֵּל שַׁבָּת פַּעַם אַחַת, נִקְרָא אִסּוּרָא זוּטָא נָגֶד זֶה. כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כט), צָרִיךְ עִיּוּן אִם הַבַּת קְטַנָּה וְרוֹצִים לְהוֹצִיאָהּ מִכְּלַל יִשְׂרָאֵל, אִם יַעֲשֶׂה הַגָּדוֹל חַטָּא כְּשֶׁבִּילָהּ, דֶּהָא קַיְמָא לָן דְּאֵין בֵּית דִּין מְצַוִּין לְהַפְרִישָׁהּ מֵאִסּוּר, אוֹ דִּלְמָא מִידֵי דְּהָנֵי דְּאַפְקוּחַ נֶפֶשׁ שָׁמְחַלְּלִין עַל הַקָּטָן, דְּאוֹמְרִים חַלֵּל עָלָיו שַׁבָּת אֶחָד כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמֹר שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, הָכִי נָמֵי כָּן. ג]וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (שם) (מט) דַּעְתּוֹ לְהָקֵל, דְּאִם לֹא יִשְׁתַּדֵּל לְהַצִּילָהּ, תִּשָּׁאֵר כֵּן גַּם בְּגַדְלוּתָהּ: **(נח) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שכ״ח סָעִיף י׳.** בְּהַגָּ״ה, דְּאִיתָא שָׁם דְּמִי שֶׁרוֹצִים לְאָנְסוֹ שֶׁיַּעֲבֹר עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו שַׁבָּת כְּדֵי לְהַצִּילוֹ, וְאֵין סְתִירָה לְכָאן, דְּהָתָם מַיְרֵי שֶׁרוֹצִים לְאָנְסוֹ שֶׁיַּעֲבֹר עֲבֵרָה פַּעַם אַחַת, וּלְהָכִי (נ) אֲפִלּוּ אִם הִיא עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, כְּגוֹן לַעֲבֹד עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים, ג]אֵין צָרִיךְ לְחַלֵּל שַׁבָּת כְּדֵי לְהַצִּילוֹ, דִּמְחַלֵּל שַׁבָּת גַּם כֵּן כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּאן שֶׁתִּשָּׁאֵר מוּמָרֶת וְתִתְחַלֵּל שַׁבָּת לְעוֹלָם. כָּתַב כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י), דְּלָכָל חוּץ לַתְּחוּם בְּשַׁבָּת לְנֶקֶם נִקְמַת אָבִיו מְרוֹצְחִים, מָתַר, וְתָמֵהּ עָלָיו הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּהָא לֹא עָדִיף מִשְּׁאָר צָרְךָ מִצְוָה דְּאָסוּר לֵילֵךְ חוּץ לַתְּחוּם עֲבוּרָהּ:

א (א) אֶעֱשֶׂה לְמָחָר. וְדַוְקָא (ע) אִם הוּא דִּבּוּר שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, (ג) וַאֲפִלּוּ אִם הוּא רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן. יֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (ג) דַּאֲפִלּוּ דִּבּוּר מִצְוָה, כְּגוֹן כְּתִיבַת סֵפֶר תּוֹרָה וּכְהָאי גַּוְנָא, אָסוּר לוֹמַר אֶעֱשֶׂה לְמָחָר, אֲבָל בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וְכֵן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״א) חוֹלְקִים עֲלֵיהֶם, וְסוֹבְרִים ה]דְּכָל לְדָבָר מִצְוָה שָׁרֵי, וּמִכָּל מָקוֹם נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה לְהַחְמִיר, כְּשֶׁאֵין צָרְךָ לָזֶה בְּדִבּוּרוֹ הַיּוֹם (סק״א) וְעַיֵּן בְּתוֹסָפֹת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יד (מד) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יז) וּמַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק לב), **וְנִרְאֶה לִי דְּנָקֵט בְּתוֹ מִשּׁוּם סִיָּקָא, ה]דְּאִי לֹא בָּעֵי בֵּיסִינֵן לַהּ שֶׁלֹּא לְהִתְעַלֵּם מִמֶּנָּה, כִּי הוּא גּוֹאֲלָהּ וּקְרוֹבָהּ:** (מה) עוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יז) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מו)** אַף דְּמַגֵּן אַבְרָהָם סִימָן רנ״ד (ס״ק כא) מַשְׁמַע, דַּאֲפִלּוּ אִסּוּר דְּרַבָּנָן אֵין לַעֲבֹר עֲבֵרָה כְּשֶׁפָּשְׁעָה בְּעַצְמָהּ, מִסְתַּבְּרָא דִּבְאִסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ לְסָמֹךְ אַחַד תֵּירוּצָא בְּתוֹסָפוֹת שָׁם (ע״ירובין לב: ד״ה ולא), דִּלְמַצָּנָה רַבָּה יֵשׁ לְהָקֵל אֲפִלּוּ כְּשֶׁפָּשְׁעָה מֵהַתְּחִלָּה, וְהָכָא אֵין מִצְוָה רַבָּה גְּדוֹלָה מִזּוֹ, אוֹלֵי תַּחֲזוֹר בָּהּ, וְכֵן הַסְּפָרִים הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק לג), **וְהֵבִיאוּ** גַּם הַפְּרִי מְגַדִּים (מש״ז סק״ה): **(מז) כְּגוֹן לְלֶכֶת אַחֲרֵיהֶ חוּץ לְתְחוּם אַלְפַּיִם, וּשְׁאָר שְׁבוּתִים:** **(מח)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה נשאל) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(מט) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה בְּרִצּוֹן, פִּתּוּי קְטַנָּה אֵנֶס הוּא:** **(נ) וּבִכְרֵי מְגַדִּים** (א״א ס״ק כט) **מִסְתַּפֵּק דְּאִפְשָׁר דְּוַקָּא מְלָאכָה גְּמוּרָה, אֲבָל תְּחוּמִין דִּשְׁנַיִם עָשָׂר מִילִין דְּאֵין בּוֹ לְכָלֵי עַלְמָא רַק לְאו, מָתַר לְדַחוּתָהּ מִפְּנֵי עֲבֵרָה גְּדוֹלָה:**

א (ע) כְּדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ח׳: **(ג)** הָרא״ש בְּפֶרֶק כ״ג סִימָן ו׳: **(ד)** מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) וּכְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט):

דִּיקְדּוּקֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (סכ״ט) הוֹסִיף: אפילוּ אם הוּא ספק אם יצילנה (אך בקונטרס אחרון (סק״א) נראה שלא ברור לו דבר זה). **ב]** וכן בשו״ע הרב (סכ״ט) מתיר לחלל שבת גם על קטנה. **ג]** בשו״ע הרב (סכ״ט) כתב שאף הוא עצמו לא יחלל שבת כדי להינצל. **ד]** בשו״ע הרב (שם) כתב שאף כל מי שיכול להצילה ומתעצל בהצלתה כופין אותו. **ה]** ובשו״ע הרב (ס״א) אסר גם לדבר מצוה כשאין למצוה צורך בזה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(כ) **דְּבָרִים בְּטֵלִים אָסוּר לְהַרְבּוֹת.** הַגָּהוֹת: וּבְנֵי אָדָם שֶׁסְּפוּר שְׁמוּעוֹת וְדִבְרֵי חִדּוּשִׁים הוּא (ג) עָנֹג לָהֶם, (ד) מֻתָּר (ג) [כ] (ה) לְסַפְּרָם בְּשַׁבָּת כְּמוֹ בְּחֹל, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְעַנֵּג, אָסוּר לְאָמְרָם (ו) כְּדֵי שֶׁיִּתְעַנֵּג בָּהֶם חֲבֵרוֹ (תרומת הדשן סימן ס״א): **ב** (ז) * [ד]**אָסוּר לְשַׂכֵּר פּוֹעֲלִים, [ה]וְלֹא לוֹמַר** (ג) **לְאֵינוֹ יְהוּדִי** (ח) **לְשַׂכֵּר לוֹ פּוֹעֲלִים** (ט) **בְּשַׁבָּת, [ו]אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַיִּשְׂרְאֵל צָרִיךְ לְאוֹתָהּ מְלָאכָה אֶלָּא לְאַחַר הַשַּׁבָּת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהוּא אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ, אָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹתוֹ. * [ז]וַאֲפִלּוּ לוֹמַר לוֹ קֹדֶם הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, אָסוּר, [ח]אֲבָל מֻתָּר לוֹמַר לוֹ אַחַר הַשַּׁבָּת, לָמָּה לֹא עָשִׂיתָ דָּבָר פְּלוֹנִי בְּשַׁבָּת שֶׁעָבַר,** (י) **אַף עַל פִּי שֶׁמְּבִין מִתּוֹךְ דְּבָרָיו** (יא) **שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ בְּשַׁבָּת הַבָּאָה: ג * [ט]אָסוּר לִתֵּן לְאֵינוֹ יְהוּדִי מָעוֹת** (יב) **מַעֲרֶב שַׁבָּת לְקָנוֹת לוֹ בְּשַׁבָּת.** (יג) **אֲבָל יָכוֹל לוֹמַר לוֹ קְנֵה**

ד שם במשנה ק״נ (ע״א). ה מהא דאינו יהודי שבא לכבות וכו׳ קכ״א (ע״א). ו רמב״ם בפרק (ד׳) [ר׳] (ה״א). ז הרא״ש בפרק ד׳ דבבא מציעא (סי׳ ו) והרר״ן (חידושים ב״מ ג. ד״ה ולענין) בשם רבנו שמעיה ורמב״ם בפרק (ט׳) [ר׳] (ה״א) ושאר פוסקים. ח סמ״ק (מצוה רפב) ופסמ״ג (לארן סה) והגהות מיימוניות (מיימוניות) בפרק ו׳ (אות א). ט רא״ש שם. ורבנו ירחם פרק י״ב (חלק יב) ושאר פוסקים. י הגהות מרדכי פרק קמא דשבת (סי׳ תעב) והגהות מימוני פרק ו׳ (אות ב).

בֵּאוּר הַלָּכָה

(כ) **דְּבָרִים בְּטֵלִים.** וְאָסוּר לִסְפֹּר אֲיָזֶה דָּבָר שֶׁמִּצְטַעֵר בּוֹ. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן ק״י. וְהַנִּשְׁמָר מִלְּדַבֵּר כִּי אִם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּשַׁבָּת תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה, כִּי 'מֵחֶלְיֵהּ' (שמות לא יד) נֶאֱמַר עַל מִי שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, עַיֵּן זֹהַר (ח״ב רח״ו): וּבְסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (לקידוש ליל שבת דרוש א ענין סעודת שחרית דשבת). וְקַבָּלָתִי, אָדָם הַמְבַקֵּר לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁבָּת טוֹב, לְקַיֵּם 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות כ ז). שלה״ (מסכת שבת נר מצוה אות סא): וֹ מְלָאכָה. הַגָּאוֹן מוהר״ר גרשון ז״ל בְּשׁוּ״ת חוֹת יָאִיר סִימָן מ״ט, וּבְסִימָן נ״ג דַּעַת חוֹת יָאִיר לְהֶקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן בִּשְׁבוּת, עַיֵּן שָׁם. בִּדְבָר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲמִרָא בְּעָלְמָא,

בָּאֵר הֵיטֵב

(כ) **לְסַפְּרָם.** וְאָסוּר לִסְפֹּר אֲיָזֶה דָּבָר שֶׁמִּצְטַעֵר בּוֹ. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן ק״י. וְהַנִּשְׁמָר מִלְּדַבֵּר כִּי אִם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּשַׁבָּת תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה, כִּי 'מֵחֶלְיֵהּ' (שמות לא יד) נֶאֱמַר עַל מִי שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, עַיֵּן זֹהַר (ח״ב רח״ו): וּבְסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (לקידוש ליל שבת דרוש א ענין סעודת שחרית דשבת). וְקַבָּלָתִי, אָדָם הַמְבַקֵּר לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁבָּת טוֹב, לְקַיֵּם 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות כ ז). שלה״ (מסכת שבת נר מצוה אות סא): וֹ מְלָאכָה. הַגָּאוֹן מוהר״ר גרשון ז״ל בְּשׁוּ״ת חוֹת יָאִיר סִימָן מ״ט, וּבְסִימָן נ״ג דַּעַת חוֹת יָאִיר לְהֶקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן בִּשְׁבוּת, עַיֵּן שָׁם. בִּדְבָר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲמִרָא בְּעָלְמָא,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סי׳ תרצ) שֶׁאָסוּר לִקְרוֹת בְּסֵפֶר בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהַכִּיר. מָקוֹם הַצָּרִיךְ הַגָּהָה לְהַגִּיהַּ אוֹתוֹ לְמָחָר. אֲבָל אִם מְכַוֵּן לִקְרוֹת, וְאַ יִקְרָא טָעוּת יַגִּיהַּ לְמָחָר. מַחְתֶּה: **(כ) לְסַפְּרָם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשוּ״ת מַיִם רַבִּים סִימָן ל׳:

נֶאֱמַר עַל מִי שֶׁמְּדַבֵּר גַּם כֵּן דְּבָרִים בְּטֵלִים בְּשַׁבָּת, עַיֵּן זֹהַר (ח״ב רח״ו): וּבְסֵפֶר הַכַּוָּנוֹת (לקידוש ליל שבת דרוש א ענין סעודת שחרית דשבת). וְקַבָּלָתִי, אָדָם הַמְבַקֵּר לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת אוֹ שֶׁבָּת טוֹב, לְקַיֵּם 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות כ ז). שלה״ (מסכת שבת נר מצוה אות סא): וֹ מְלָאכָה. הַגָּאוֹן מוהר״ר גרשון ז״ל בְּשׁוּ״ת חוֹת יָאִיר סִימָן מ״ט, וּבְסִימָן נ״ג דַּעַת חוֹת יָאִיר לְהֶקֵל, וְכָל שֶׁכֵּן בִּשְׁבוּת, עַיֵּן שָׁם. בִּדְבָר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲמִרָא בְּעָלְמָא,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שַׁבָּת (סק״א)], וְאִם מִתְיָרֵא שֶׁיִּתְרַשֵּׁל בַּדָּבָר, אָז לְכַלֵּי עָלְמָא שָׁרֵי לְזָרוּזֵי נַפְשֵׁהּ, דַּאֲמִירָה לְגָבוֹהַּ הָוֵי כְּנֶגֶד [שָׁם בְּתוֹסָפֹת שַׁבָּת]. (ז) אָסוּר לְעַכֵּב הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת בְּשָׂכִיל הַחוֹב, דְּזֶהוּ הַכֹּל בִּכְלַל 'מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ' (ישעיה נח יג), אֲבָל יָכוֹל לוֹמַר אַחַר כָּךְ בְּחֹל לְשׁוֹפֵט מַדּוּעַ לֹא עִכַּבְתָּ הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיְּכַבְּדוּ לְשַׁבָּת הַבָּאָה כְּשֶׁיְּזַדְּמֵן לוֹ. וּבְתְשׁוּבַת הַב״ח (ישנות) סִימָן קמ״ו מַתִּיר מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹב אֵצֶל הָאַנָּס, וּבְשַׁבָּת נוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא יֵלֵךְ מִן הָעִיר וְאָפְשָׁר שֶׁלֹּא יָשׁוּב עוֹד, מֻתָּר לֵילֵךְ בְּשַׁבָּת לְקַבֵּל עָלָיו אֵצֶל הַשַּׁר שֶׁיִּפְרָעֶנּוּ, דִּבְמָקוֹם פְּסִידָא לֹא גָּזְרוּ. אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁהָיָה תָּפוּס אֵצֶל הַשּׁוֹפֵט בְּשָׂכִיל יְהוּדִי שֶׁהָיָה חַיָּב לוֹ, יוּכַל לוֹמַר לְהַשּׁוֹפֵט שֶׁיְּקַבֵּל עֲרֻבוּת מֵאֵינוֹ יְהוּדִי וְיַנִּיחַ הַתָּפוּס, אֲבָל לֹא יֹאמַר לוֹ שֶׁיִּכְתֹּב בְּעַרְכָּאוֹת [אַחֲרוֹנִים]. כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן רמ״ד (ס״ק יג), אִם אֵינוֹ יְהוּדִי חַיָּב לוֹ וְיָרֵא שֶׁמָּא יִסַּע בְּשַׁבָּת, יָכוֹל לְהִתְרָאוֹת אֲלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן בְּשָׂכִילוֹ לַחֲבֵרוֹ הָאֵינוֹ יְהוּדִי. וְאָסוּר לַעֲכֵּב נִכְסֵי רְאוּבֵן בְּיַד שִׁמְעוֹן בְּשַׁבָּת [אַחֲרוֹנִים]: **(ב) דְּבָרִים בְּטֵלִים.** הֵינוּ שֶׁאֵין בָּהֶם זָכָר לַעֲשִׂיַּת מְלָאכָה וְלַעֲסָקִים כְּלָל, וְגַם אֵין בָּהֶם דִּבְרֵי גְּנַאי וְקַלּוּת רֹאשׁ, דְּאִי לָאו הָכִי אֲפִלּוּ מְעַט אָסוּר: **(ג) עָנֹג לָהֶם.** וְאָסוּר לְסַפֵּר בְּשַׁבָּת (ה) אֵיזֶה דָּבָר שֶׁמִּצְטַעֵר בּוֹ: **(ד) מֻתָּר וְכוּ׳.** וּמִכָּל מָקוֹם יִזָּהֵר מִלְּהַמְשִׁיךְ הַרְבֵּה בָּזֶה, דְּאַף בְּדָבָר שֶׁהוּא עֹנֶג גָּמוּר כְּמוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשֵׁנָה מְבֹאָר בְּסִימָן ר״צ (ס״ב) וּבְבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן רפ״ח (ד״ה ויראה) דְּאֵין לְהַמְשִׁיךְ הַרְבֵּה, דִּלְאַלּוּ שַׁאֲנָיֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּיוֹמוֹת הַחֹל נִתַּן שַׁבָּת עִקָּרוֹ לְדִבְרֵי תוֹרָה, וַאֲפִלּוּ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַיְגֵעִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, גַּם כֵּן אֵיתָא בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁלֹּא יַרְבּוּ בּוֹ יוֹתֵר מִדַּאי מִשּׁוּם בְּטוּל תּוֹרָה: **(ה) לְסַפְּרָם וְכוּ׳.** לָאו מִשְׁנַת חֲסִידִים הִיא, וְהַנִּשְׁמָר מִלְּדַבֵּר דִּבְרֵי חל קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ. וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה נִזְהָרִים בְּיוֹתֵר מִזֶּה, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ דְּבָרִים הַכְּרָחִיִּים כִּי אִם בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, [וְנִרְאֶה שֶׁטַּעֲמָם הוּא לְמִגְדַּר מִלְּתָא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְשִׂיחָה בְּטֵלָה], כֵּן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג). אֵיתָא בְּשֶׁלְּ״ה (מסכת שבת נר מצוה אות סא) קַבָּלָתִי, אָדָם הַמְבַקֵּר לַחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת בְּשַׁחֲרִית, לֹא יֹאמַר לוֹ כְּדַרְכָּךְ שֶׁאוֹמֵר בְּחֹל צַפְרָא טָבָא, רַק יֹאמַר לוֹ שַׁבָּת טָבָא [בִּלְשׁוֹן חל קָדֶשׁ, אוֹ בִּלְשׁוֹן חל כְּמִנְהָגֵנוּ הַיּוֹם], כְּדֵי לְקַיֵּם 'זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת' (שמות כ ז): **(ו) כְּדֵי שֶׁיִּתְעַנֵּג וְכוּ׳.** דְּאֵין לוֹ לַעֲבֹר עַל 'וְדִבַּרְתָּ דָּבָר' בְּשָׂכִיל חֲבֵרוֹ, (ו) וְאִם הוּא מִתְעַנֵּג בְּמַה שֶׁהֵם מִתְעַנְּגִים, אָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל: **ב (ז) אָסוּר וְכוּ׳.** סָעִיף (ז) זֶה וְכֵן הַסְּעִיפִים דִּלְקַמָּן, מַה שֶּׁאָסוּר הוּא מִשּׁוּם 'מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ', דְּהַכֹּל בִּכְלַל עֲשִׂיַּת חֶפְצָיו: **(ח) לְשַׂכֵּר לוֹ פּוֹעֲלִים.** וְהוּא הַדִּין כָּל דָּבָר שֶׁאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מִצַּד הַדִּין, אָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹתוֹ. (ט) אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג וַחֲמִרָא בְּעָלְמָא, שָׁרֵי לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹתוֹ: **(ט) בְּשַׁבָּת.** וַאֲפִלּוּ (ט) אִם יֹאמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיִּשְׂכֹּר לוֹ פּוֹעֲלִים אַחַר הַשַּׁבָּת, גַּם כֵּן אָסוּר [חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל סב ס״א)]: **(י) אַף עַל פִּי שֶׁמְּבִין וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר לוֹ בְּפֵרוּשׁ רַק דֶּרֶךְ רְמָז. וְלֹא דְּמֵי לְמַה שֶׁכָּתַב הָרַמְ״א בְּהַגָּ״ה בְּסָעִיף כ״ב דַּאֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רָמָז לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת אָסוּר, הָתָם כְּשֶׁפִּרְמֵז לוֹ (י) בְּשַׁבָּת גּוּפָא עַל זֶה חָמִיר טְפֵי: **(יא) שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ וְכוּ׳.** וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יֵהָנֶה הַיִּשְׂרָאֵל מֵאוֹתָהּ מְלָאכָה עַד אַחַר הַשַּׁבָּת, כְּדִין אֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה לְצָרְכּוֹ יִשְׂרָאֵל. אִי נַמִי מַיְרֵי בְּדָבָר שֶׁאֵין גּוּף הַיִּשְׂרָאֵל נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ, כְּגוֹן שֶׁכָּבְרָ יֵשׁ נֵר וְאַשׁ וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי מוֹסִיף, דְּאִם לֹא כֵּן, הָא אֲפִלּוּ אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי הִדְלִיקָהּ מַעֲצְמוֹ אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לֵהָנוֹת מִמֶּנּוּ [אַחֲרוֹנִים]: **ג (יב) מַעֲרֶב שַׁבָּת וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין (יא) דַּאֲפִלּוּ מִתְּחִלַּת הַשָּׁבוּעַ אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁיִּחַד לוֹ עַל שַׁבָּת, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ב׳, וַאֲפִלּוּ (יב) קָצָץ לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה, אֶלָּא נָקַט מַעֲרֶב שַׁבָּת מִשּׁוּם סָיְפָא, דְּאִם אוֹמַר לוֹ קְנֵה לְעַצְמְךָ אֲפִלּוּ מַעֲרֶב שַׁבָּת מֻתָּר: **(יג) אֲבָל יָכוֹל וְכוּ׳.** מְקוֹר דִּין זֶה נִלְמַד מֵהָא דִּלְקַמָּן סִימָן תמ״ח סָעִיף ד׳ לְגַבֵּי חָמֵץ. וְעַיֵּן בְּבֵ״ח (ס״ב) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב) שֶׁמְּצַדְּדִים שָׁם, דַּאֲפִלּוּ אִם מַבְטִיחוֹ שֶׁיִּקְנֶה מִמֶּנּוּ אַחַר כָּךְ אַף גַּם כֵּן מֻתָּר, כֵּיוָן דְּעַכְשָׁו קוֹנֶה לְעַצְמוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) (ס) אַחֲרוֹנִים: **(ו)** עַיֵּן ט״ז סוֹף סָעִיף קָטָן א׳ בְּמַה שֶׁכָּתַב מִזֶּה אֵין חֵשֶׁשׁ וְכוּ׳, וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא הֶעְתִּיקוּ דְּבָרָיו אֵלּוּ, וּמִכָּל מָקוֹם אָפְשָׁר דִּיֵּשׁ לְהָקֵל בְּאֹפֶן שֶׁכָּתַבְתִּי: **ב (ו)** רַשַׁ״י (קנ. ד״ה לא ישכור): **(ס)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ע)** עַיֵּן שָׁם בְּחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל סב ס״א ובנשמת אדם סק״א) שֶׁהֵבִיא עַל דִּין זֶה רְאִיָּה מִתּוֹסָפוֹת (קנ. ד״ה מה ליה): **(י) פְּרִי מְגַדִּים** (משׁ״ז סק״ב) בְּשֵׁם הַלְבוּשׁ (סכ״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסָעִיף כ״ב (ס״ק לא), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א בְּסָעִיף זֶה, דְּלֹא כְּטַ״ז (סק״ב): **ג (יא)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(יב)** דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah